

І СМІШНЕНЬКЕ. І ГІРКЕ Всього було в житті Олександра Ковіньки

Іван НАЛИВАЙКО
Журналіст

У МОЇЙ уяві Олександр Іванович Ковінька завжди постає ходячою верстою. Тож, переступаючи поріг кабінету редактора "Зорі Полтавщини", він прихилив голову, щоб не набити гулю об верхню перекладину одвірка, голосно вигукував: "Оце приніс вам і смішненьке, і трішки гіркеньке! Дозвольте зайти у вашу хижу!" Промовляючи ці традиційні слова, Олександр Іванович увесь аж сявав щирою, а точніше сказати – дитячо-ангельською, посмішкою.

Так було завжди і всюди. Навіть тоді, коли Олександр Іванович крокував порожньою вулицею і довкола нікого не було, все одно привітна посмішка залишалася з ним. Мені ніколи не доводилося бачити, щоб його обличчя коли-небудь було похмурим. Навіть при неприємних суперечках.

Із самих пелюшок Ковіньки почав хвацько сміятись. Згодом про це він напише так: "Я появився на світ білий першого січня старого стилю 1900 року, в день святого шанування Олександра Невського... Усміхнувся до мами раз, два і сам собі подумав: а все-таки непогано на світі жити! Добре, що я народився!".

Отож Ковіньчин сміх започаткувався від дня його народження. Перші його гумористичні оповідки побачили світ на сторінках "Більшовика Полтавщини" (нині "Зоря Полтавщини"). Почали їх люди читати, переповідали і, звичайно ж, сміятися-реготатися. І були вони дотепні, задержувато-ідкі, викривально сатиричні. Вони особливо допікали чванливому і недбайливому начальству. Тож більшовицькі керманічі вирішили запроторити автора туди, де Макар телят не пас. Звинуватили його у буржуазному націоналізмі. В ті лихі часи багатьох українських письменників було знищено в чисельних ГУЛАГівських "будинках відпочинку".

Двадцять років, як один день, довелось страждати також і Олександру Івановичу Ковіньці на магаданських копальнях. І від холоду, і від голоду, і від зневаги охоронців страшенно потерпав, але не зламався. Якось одного разу я запитав у нього: "Як вдалося вижити на тій пекельній каторзі?" А він, посміхаючись, сказав таке: "Гени гумору

мене врятували. Як не гірко було, а я сміхом та дотепним словом підтримував себе, своїх однокласників і навіть суворих енкаведистів. Вони теж люди. І хоч кожен з них мав свій гріх, однак у глухомані і їм хотілося розслабитись, від душі посміятись. Частенько наказували, щоб я щось їм чудернацьке, смішненьке розповів. Отож і витримав це пекло".

Під час хрущовської відлиги Олександр Іванович Ковінька був повністю реабілітований і повернувся на полтавську землю. У рідному краї, на Україні і за її межами його радо і щиро зустрічали, разом з ним весело сміялись, просили прочитати ту чи іншу гумористичну мініатюру. А в читанні своїх творів він був неповторним майстром. Ні одному артисту не вдалося так дотепно і вправно впоратися з цим. Пригадую, якось я відпочивав у санаторії "Лісові поляни". Під вечір у неділю в здоровницю завітала група полтавських письменників. Серед них був і Олександр Іванович Ковінька. Важко уявити, що діялось, коли на літньому майданчику зібрались майже всі, хто приїхав сюди. Коли Олександр Ковінька читав свої гумористичні перлини, то тиша раз по раз переривалася вибухами сміху. Потім присутні почали ставити автору різні запитання. Одне з них, гадаю, варто навести, бо відповідь Олександра Івановича була дивовижно оригіальною.

Один літній чоловік запитав: "Олександр Івановичу, будь ласка, скажіть, хто з вас як гуморист вищий – Остап Вишня чи ви?". Той, хто питав, звичайно, мав на увазі рівень таланту. Ковінька блискавично відповів: "Ха-ха-ха! Звичайно ж, я. Коли Остап Вишня стоїть поруч зі мною, то сягає лише четвертого мого ребра". І над майданом знову запанував сміх.

Повернувшись у Полтаву, колишній "запеклий націоналіст" (саме так Олександра Ковіньку затаврували сталінські опричники) зразу ж активно включився у суспільне життя міста, області й України. Щороку з'являлися його нові твори. А періодичні видання одне поперед одного запрошували автора написати для них щось смішненько-іронічне. Але Олександр Іванович завжди віддавав перевагу своїй рідній газеті "Зоря Полтавщини". Не було такого мі-

О.І. Ковінька серед творчої молоді Полтави. 1972 рік.

сяця, щоб на її сторінках не друкувалися твори Олександра Ковіньки. Любив письменник спілкуватися з працівниками редакції. Якось Олександр Іванович зізнався мені: "Приходжу сюди, ніби додому. А точніше, мовби повертаюся у свої юні роки і відчуваю себе ого-го!".

Не цурався він їздити по селах, зустрічатися з простим людом. Кожна така поїздка давала йому, як говорив, добрий харч для написання чогось путнього. Скажу, що в шістдесятих-сімдесятих роках тепер уже минулого століття полтавська письменницька організація дотримувалася добрих традицій: письменники виїздили з виступами на заводи, фабрики, в колгоспи, радгоспи, учбові заклади. Та й самі вони, якщо кажуть, занурювалися в життя-буття. І Олександр Ковінька ніколи не відмовлявся від такого спілкування зі своїми читачами, шанувальниками його таланту.

Не можу не згадати і про те, що Олександр Іванович, будучи депутатом обласної ради багатьох скликань, намагався вникнути в кожную житейську проблему, допомогти тим, кого всляк чинувники часто зобиджали. На засі-

даннях сесій він завжди го вносив слушні пропозиції. І цих його виступах відчував гумор, а то й сарказм. Довів ні не один раз спостерігати, як після його виступу депутат, письменник і журналіст Іванович вийшов з залу пошавлювався і ухав виступ депутата, письменника і журналіста. Пригадую, як після сії голова облвиконкому Соловйов Бойко сказав мені: Іванович – це чудодійний дьорості для таких зібрань! Ка правда.

Тримаю у руках одну з книжок Олександра Ковіньки під назвою "Опрямо", що побачила світ у ві "Радянський письменник а спогади напливають і н Перед очима постає висок постать талановитого творця який упродовж багатьох літ різного роду недбайливця дисвітам, веселив широкі загал. І стає дуже прикро, і його твори не з'являються в газет, не звучать по радіо і нів.

А його творчість стала б наших непрості дні.